

onder het

Palmblad

Exotische planten Exotische dieren

**Ruellia's
Groene orchidee**

**reisimpressie:
Ruwenzori
gebergte in de mist**

**Woudreus
ontdekt!
Spugende egels:
leuker dan TV
Baardagame
verover
reptielenwereld**

Twintig jaar kweek, maar nog steeds veel vragen over...

De blauwe gifkikker werd nog niet zo lang geleden, in 1968 ontdekt en in 1969 beschreven door onze landgenoot M.S. Hoogmoed. Hun natuurlijk woongebied is nooit goed bestudeerd en over hun gedrag en de leefwijze is weinig

bekend. Gek eigenlijk, dat in deze tijd en met de huidige manier van bedrijven van 'natuurlijke historie' van zo'n opvallend dier nog zo weinig bekend is. De situatie in Suriname is daar natuurlijk mede oorzaak van.

Jaren geleden kwam Erik Wevers tot de conclusie, dat het houden van een plant- of diersoort voor de langere termijn geheel anders moest. Niet twintig terraria met twintig soorten, maar met slechts één! Alle tijd en aandacht kan uitgaan naar één enkele soort.

Hij koos.

De blauwe gifkikker, *Dendrobates azureus*.

Bosrest

Dendrobates azureus komt, voor zo ver men weet, alleen voor in een paar geïsoleerde bosresten op de Sipaliwinisavanne, op hoogten tussen 315 en 430 meter. Er is overigens ook een blauwe vorm van de verwante *Dendrobates tinctorius* bekend, uit het voormalige Brits-Guyana. Van deze vorm bestaat maar één exemplaar op 'sterk water', bewaard in het museum voor natuurlijke historie van New York. Of, zou ook dat een *D. azureus* zijn? Ik ken niemand die dat dier ooit gezien heeft..

Beekdal

Dendrobates azureus wordt alleen gevonden in een beekdal, dat door reusachtige rotsblokken wordt versperd. Hij leeft daar tussen ronde, met mos bedekte stenen. Niemand weet me te vertellen of ze alleen daar voorkomen en zo ja, waarom alleen daar.. Was de vondst in 1968 slechts een momentopname? Is er iets met die stenen? Is er een speciaal soort voedsel in het spel? Zijn er specifieke milieuomstandigheden? Daar is nog geen antwoord op te krijgen. In ieder geval, in gevangenschap leven ze zowel in mooie showbakken, als in spaarzaam ingerichte kweekterraria.

De temperatuur in het beschreven verspreidingsgebied weten we wel. Die ligt tussen de 22 en 27°C overdag en zo rond de 20°C 's nachts.

Vrouwtjes zijn beduidend groter dan de mannetjes en die hebben meestal bredere vingertoppen dan de vrouwtjes. Bij mijn dieren heb ik de ervaring, dat de meeste mannetjes kleinere zwarte vlekjes hebben dan de vrouwtjes en dat ze iets lichter blauw van kleur zijn. Het kan zijn, dat dit alleen bij mij het geval is, omdat de dieren, waarmee ik veel gekweekt heb, er toevallig zo uitzagen.

Vergunning

Tot voor enkele jaren geleden moest men een vergunning te hebben om deze dieren te houden. Nu hoeft dat niet meer en nakweekdieren zijn over de hele wereld uit te wisselen. Dat is goed voor de 'bloedlijnen' van *azureus*, want uit het wild mogen geen dieren meer gevangen worden. Door uitwisseling komt er tenminste enige variatie in de gevangenschaps-populatie. Hoe deze soort er in het wild voor staat is niet bekend. Men denkt dat illegale dierenhandel en de door

importmannetje, Blijdorp

veehouders regelmatig aangestoken savannebranden de soort in zijn voortbestaan ernstig bedreigen. Hoewel nog maar betrekkelijk kort bekend, is *Dendrobates azureus* snel beroemd geworden door artikelen in allerlei tijdschriften. De soort is aantrekkelijk vanwege z'n schoon-

heid en omdat hij goed te houden is. De kweek blijkt tot nu toe, vooral op de langere duur, behoorlijk moeilijk.

Hoewel de uitvoer van de blauwe gifkikker uit Suriname niet is toegestaan, is het bekend dat de soort illegaal gevangen en geëxporteerd wordt. Dat is, vanwege het geïsoleerde voorkomen van de soort, een bedreiging. Het is daarom van het grootste belang om de huidige status van de blauwe gifkikker te onderzoeken en indien nodig alarm te slaan bij de lokale autoriteiten en internationale natuurbeschermingsorganisaties.

Eieren

Dendrobates azureus produceert ongeveer drie tot vijf eitjes per legsel. Ik laat die in het terrarium liggen, zodat het mannetje ze, op de natuurlijke manier' kan verzorgen. Als de larven op uitkomen staan,

Import vrouwtje, Blijdorp

Onder de goede zorgen van het mannetje, ontwikkelen de eieren zich..

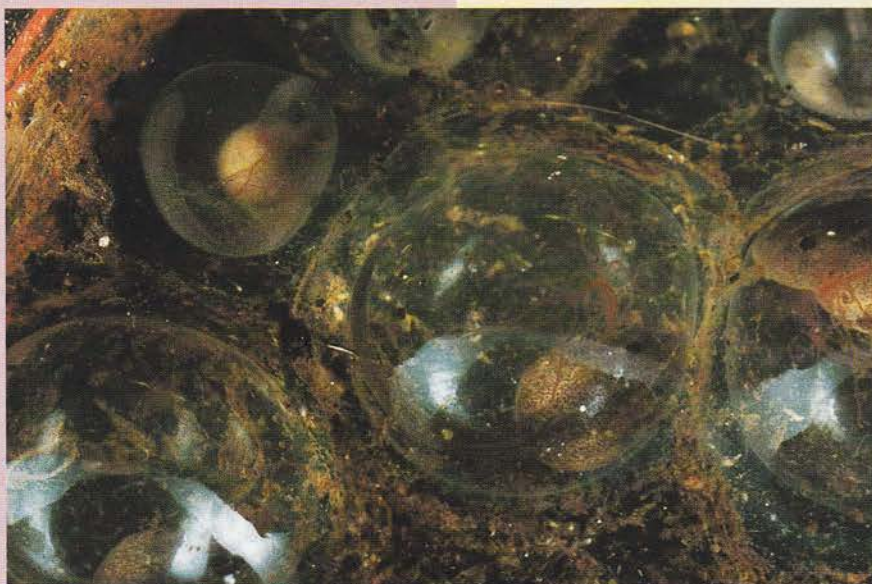
haal ik de eieren uit het terrarium en kweek de larven apart op, in een kweekstelsel met een biologisch filter. De temperatuur van het water bedraagt 18 tot 20°C. De larven eten van alles; van visvoer tot platgedrukte waterslakjes. De jonge kikkertjes voer ik kleine fruitvliegen en springstaarten. Het klinkt allemaal erg simpel, maar *azureus* is zoals ik al vertelde, een kikker die makkelijk te houden is.

Schimmel

Kweken is een ander verhaal. De kweekresultaten schommelen heel erg. De laatste anderhalf jaar heb ik bijna geen Blauwe gifkikker meer

..tot larven die zichzelf in kleine plassen kunnen redden.

gekweekt, terwijl ik ook jaren heb gekend, dat ik van één vrouwtje ongeveer honderdvijftig jongen had. Bijna iedereen, die met deze kikkers kweekt, kent hetzelfde probleem: schimmel op de eieren en de nog in het ei zittende larven. Deze schimmel laat zich wel bestrijden, maar volgens mij is dat niet de oplossing. Een goed ei of een goede larve is een organisme, een levend wezen met een eigen immuunsysteem en zou zichzelf moeten kunnen redden. Ik vraag me af hoe het

in de natuur met de legsels gaat, maar schimmels worden er in ieder geval niet bestreden.

Het verzorgen en opkweken van al vrijzwemmende larven geeft al minder problemen en als een klein kikkertje het land op huft, is de verzorging niet zo lastig meer. Belangrijk is dan dat het diertje veel klein voer krijgt.

Populatie

Ik ben begonnen met drie dieren; een vrouwtje en twee mannetjes, afkomstig uit de nakweek van de

eerste importdieren. Van deze drie stammen heel wat blauwe gifkikkers in Nederland, Duitsland en de Verenigde Staten af. Daar zitten goede en slechte kanten aan. Heel veel gevangenschapsdieren zijn min of meer verwant aan elkaar. Hoewel inteelt niet kan worden aangewez-zen, is dat op den duur toch niet de basis van een gezonde gevangenschapspopulatie.

De vraag is, of dat in de natuur anders is. De bosresten in Suriname zijn ook geïsoleerd, door voor kikkers niet te overbruggen stukken savanne. Bovendien schrijft men steeds, dat ze alleen bij het water en bij de rolronde stenen voorkomen. Dus ook daar zullen de populaties intussen wel één grote familie zijn geworden.

Fokprogramma

Bijna alles wat we over *azureus* weten is terrariumwijsheid. Ik denk, dat ze in de natuur dicht op

elkaar leven, want de roep van het mannetje is bijna niet te horen. Het is een feit dat vele, ook beschermde en bedreigde diersoorten het in gevangenschap goed doen, zowel in dierentuinen als bij particulieren. Dat is niet onze verdienste, maar de natuur heeft ervoor gezorgd dat dieren zich ook aan andere -mindere- omstandigheden weten aan te passen. Voor *Dendrobates azureus* bestaat er een fokprogramma om de soort voor de toekomst veilig te stellen. Ik heb nu zelf bloedlijnen uit de Verenigde Staten, uit Duitsland, uit Suriname en zo meer. Het hebben van vele dieren van dezelfde soort is dan een beter uitgangspunt voor een goede kweek. Een kweekprogramma heeft ook alleen zin, als alles goed gecoördineerd wordt en de dieren gecoördineerd de terrariumwereld ingaan. Dit alles is misschien het begin van een nieuwe stroming bij het houden en kweken van dieren.

Het blijft de vraag of we het goed doen. Wat weten we eigenlijk af van natuurlijke selectie? Onze eigen toepassing ervan is nog steeds giswerk. In ieder geval lijkt een fokprogramma een stap in de goede richting.

Ik hoop dan ook dat liefhebbers van exotische planten en dieren, waar ik dus ook toe behoor, zich van de verantwoordelijkheid bewust zijn dat het houden van levende wezens iets anders is dan postzegels verzamelen. Want pas als we de levende have met respect behandelen kunnen we er nog lang plezier aan hebben.

Kibri den okopipi, if ju las eng, ju las eng fu tego.

(Sranang-Surinaams: vrij vertaald: bescherm onze natuur..)

Tekst en foto's;
Erik Wevers